

چکیده

مقدمه: بر طبق تئوری‌های اقتصادی و مطالعات صورت گرفته شرایط اقتصادی می‌تواند سلامت را تحت تأثیر قرار دهد. هرچند بهبود شرایط اقتصادی در بلندمدت موجب بهبود وضعیت سلامت می‌شود اما در کوتاه‌مدت الزاماً این‌گونه نیست و کشورها شرایط متفاوتی را تجربه می‌کنند. از این‌رو این مطالعه به بررسی اثر چرخه‌های تجاری بر امید به زندگی، نرخ مرگ‌ومیر زیر یک سال و زیر پنج سال در بین کشورهای سند چشم‌انداز ایران ۱۴۰۴ پرداخته است.

روش پژوهش: پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی-تحلیلی از نوع گذشته‌نگر بوده و جامعه مورد مطالعه شامل کشورهای مدنظر سند چشم‌انداز ایران ۱۴۰۴ می‌باشد. اطلاعات مربوط به هر یک از متغیرهای مطالعه در دوره زمانی ۲۰۱۴-۲۰۰۰ از سایت بانک جهانی استخراج شده و پس از گروه‌بندی کشورها بر اساس شاخص توسعه انسانی به سه گروه، تخمین مدل‌ها با استفاده از رهیافت اقتصادسنجی داده‌های تابلویی و نرم‌افزار EViews نسخه ده صورت گرفت. در کنار چرخه‌های تجاری اثر متغیرهای نرخ بیکاری، درصد مخارج سلامت از درآمد ملی و درصد شهرنشینی نیز بررسی شد.

یافته‌ها: در گروه اول شامل کشورهای با شاخص توسعه انسانی خیلی بالا؛ چرخه‌های تجاری اثر معناداری بر امید به زندگی نداشت اما بر نرخ مرگ میر زیر یک سال و زیر پنج سال اثر منفی داشت. همچنین نرخ بیکاری و مخارج سلامت اثر مثبت بر امید به زندگی داشتند اما با نرخ مرگ‌ومیر زیر یک و زیر پنج سال رابطه معناداری نداشتند. در گروه دوم، شامل کشورهای با شاخص توسعه انسانی بالا از جمله ایران؛ چرخه‌های تجاری اثر مثبت بر امید به زندگی داشت، اما با نرخ مرگ‌ومیر زیر یک سال و زیر پنج سال ارتباط معناداری نداشت. نرخ بیکاری اثر منفی بر امید به زندگی و اثر مثبت بر نرخ مرگ‌ومیر داشت. همچنین مخارج سلامت اثر منفی بر امید به زندگی داشت اما با نرخ مرگ‌ومیر ارتباط معناداری داشت. در گروه سوم شامل کشورهای با شاخص توسعه انسانی متوسط و پایین؛ چرخه‌های تجاری و نرخ بیکاری اثر معناداری بر امید به زندگی و نرخ مرگ‌ومیر نداشتند اما مخارج سلامت اثر مثبت بر امید به زندگی و اثر منفی بر نرخ مرگ‌ومیر داشت. درصد شهرنشینی در همه گروه‌ها اثر مثبت بر امید به زندگی و اثر منفی بر نرخ مرگ‌ومیر زیر یک سال و زیر پنج سال داشت.

نتیجه‌گیری: اثر چرخه‌های تجاری و شاخص‌های اجتماعی-اقتصادی بر امید به زندگی و نرخ مرگ‌ومیر با توجه به شاخص توسعه انسانی متفاوت بود. با توجه به اثر چرخه‌های تجاری در افزایش امید به زندگی و اثر نرخ بیکاری در کاهش نرخ مرگ‌ومیر در گروه دوم از جمله کشور ایران؛ رونق اقتصادی و ایجاد اشتغال باعث بهبود شاخص‌های سلامت می‌شود.

واژگان کلیدی: چرخه‌های تجاری، مخارج سلامت، نرخ بیکاری، شهرنشینی، امید به زندگی، نرخ مرگ‌ومیر